

IVO`s uppdrag och arbetssätt

Bengt Andersson
Chefläkare
Patientsäkerhetsstrateg

Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO)

- statlig myndighet under Socialdepartementet
- svarar för tillsyn och tillståndsprövning inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade(LSS)
- ska pröva klagomål mot hälso- och sjukvården och dess personal enligt bestämmelserna i Patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL

Syftet med tillsynen är att granska att befolkningen får vård och omsorg som är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar och andra föreskrifter. Ett patient- och brukarperspektiv ska genomsyra tillsynen.

IVO inrättades 2013 och har cirka 770 anställda
Myndighetschefen är generaldirektör (Sofia Wallström sedan 2019)

Arbetet med tillsyn bedrivs vid sex regionala avdelningar:
Umeå(Nord), Örebro(Mitt), Stockholm(Öst), Jönköping(Sydväst),
Göteborg(Sydväst) och Malmö(Syd)

Samtliga regionala avdelningar ansvarar för :

- tillsyn över verksamheter inom hälso-och sjukvården och socialtjänsten
- tillsyn över legitimerad personal, inklusive anmälningar till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd(HSAN) angående återkallelse av legitimation och annan behörighet
- handläggning av anmälningar enligt lex Maria och lex Sarah
- enskildas klagomål mot hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Generaldirektören och avdelningarna för tillståndsprövning och analys är placerade i Stockholm, liksom myndighetens tre övergripande avdelningar.

IVO utövar tillsyn genom inspektioner som kan vara anmälda eller oanmälda och utförs som besök på plats med intervjuer samt med insamling av information, där man strävar mot ett mer datadrivet arbetssätt.

Inspektionerna kan vara lokala och återkommande i en specifik verksamhet enligt lagar och förordningar eller egeninitierade av IVO utifrån riskanalyser baserade på insamlade uppgifter från olika källor, även från enskilda och media.

Det bedrivs nationella tillsyner, då ett antal verksamheter på olika platser i landet med liknande uppgifter inspekteras på ett sammanhållet sätt.

IVO kan i beslut efter tillsyn rikta kritik mot vårdgivaren och med stöd av PSL, och:

- begära att vårdgivaren redovisar sin inställning till de brister som IVO konstaterat och de eventuella åtgärder som vårdgivaren har vidtagit eller planerar att vidta för att komma till rätta med bristerna
- om bristerna inte avhjälpas fatta beslut om att förelägga vårdgivaren att vidta åtgärder, i vissa fall med vite
- besluta om förbud för en verksamhet

IVO har i en nationell sjukhustillsyn som inleddes under 2022 riktat kritik mot samtliga 27 granskade sjukhus. 3 sjukhus har fått förelägganden med viten.

IVO har funnit brister, dvs att lagar och föreskrifter inte följs;

- det är brist på disponibla vårdplatser inom sjukhusvården i samtliga regioner, vilket innebär att överbeläggningar, utlokaliseringar och långa väntetider på akutmottagningarna ökat. Situationen för patienterna på de granskade sjukhusen är inte godtagbar

- regionerna, som ansvarar för vården, lever inte upp till de krav som ställs.

- om belastningen i ett normalläge är på så höga nivåer som konstaterats försvagas allvarligt förmågan att hantera krislägen eller perioder med lägre bemanning såsom semesterperioder.

- IVO bedömer att grundläggande patientsäkerhet inte kan garanteras.

- IVO kommer i den fortsatta tillsynen att granska de åtgärder som regionerna vidtar.

Region Västerbottens yttrande till IVO gällande tillsyn av patientsäkerheten vid NUS

Bengt Andersson
Chefläkare
Patientsäkerhetsstrateg

Tillsynen har särskilt fokus på vårdplatser och bemanning på den vuxna, somatiska specialistsjukvården vid NUS.

Informationsinhämtning skedde för perioden 29 augusti-2 oktober 2022 genom uppgifter från vårdgivaren om beläggningsstatistik samt vårdavvikelser och anmälda lex Mariaärenden.

Anmälda och oanmälda inspektioner genomfördes på akutmottagningen och vårdavdelningar inom kirurgi och medicin 7-8 september med intervjuer av läkare, sjuksköterskor och chefer.

Möte med sjukhusledningen hölls 8 september.

IVO meddelade sitt beslut 30 november 2022, och man konstaterade i detta följande brist:

”Vårdgivaren har inte säkerställt att sjukhuset har disponibla vårdplatser utifrån det faktiska behovet inom den somatiska specialistsjukvården vilket medför allvarliga vårdskador/risk för allvarliga vårdskador eftersom:

- Patienter riskerar att vårdas utan adekvat övervakningsutrustning på icke patientsäkra platser
- Patienter inte alltid får sina behov av tillsyn, omvårdnad, läkemedel och nutrition tillgodosedda”

”IVO bedömer därför att vårdgivaren inte planerar, leder och kontrollerar verksamheten så att kravet på god vård i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL upprätthålls.”

Region Västerbotten redovisar i sitt yttrande till IVO följande inställning:

”Region Västerbotten är medvetna om problematiken och tar allvarligt på situationen och har vidtagit respektive planerar att vidta nedan redovisade åtgärder, både på kort och lång sikt för att komma till rätta med de risker som IVO beskriver.

Region Västerbotten uppfattar tre huvudsakliga orsaker till IVO`'s bedömning:

- Personalbrist framför allt gällande sjuksköterskor
- Köbildning vid triagering på akutmottagningen
- Överbeläggningar och utlokaliseringar av patienter ”

I yttrandet redovisas ett antal åtgärder under två rubriker.

1. Vidtagna åtgärder (här i urval):

- Kompetensförsörjningstrategin för perioden 2023-2030 i Region Västerbotten
- Lönetillägg till personal i dygnet runt-verksamhet kopplat till länets vårdplatser
- Utökad samarbete mellan NUS och sjukhusen i Skellefteå och Lycksele gällande vårdplatser
- Flera åtgärder för att förbättra arbetsmiljön respektive bidra till kompetensutveckling i syfte att kunna behålla befintlig personal och att underlätta rekrytering av ny personal har initierats

- - I ambulanssjukvården finns en ”bedömningsbil” som åker ut till patienten så att personalen kan göra en bedömning av patienten i hemmet
- - På akutmottagningen har ett antal åtgärder genomförts; dubbla triagerum med interprofessionella triageteam, vårdplatskoordinator, förbättrad inskolning och utbildning samt tidig multidisciplinär konferens och strukturerad omvårdnadsrond
 - På Medicincentrum har man organiserat specialistläkare och underläkare i team som tar hand om de patienter som vårdas utlokaliserade på annan vårdenheter

2. Åtgärder som är under genomförande eller planeras:

- Ett gemensamt mobilt öppenvårdsteam tillsammans med Umeå kommun och kranskommuner är under uppbyggnad
- Införande av rotationstjänster för sjuksköterskor planeras i syfte att lättare kunna rekrytera och behålla sjuksköterskor
- En översyn av arbetstidsmodeller har påbörjats
- Ändrade, förebyggande arbetssätt för att styra patientflöden
- Utredning om återinförande av sjukvårdsbiträden inklusive utbildning
- Särskilda uppdragsutbildningsplatser för undersköterskor som utbildar sig till sjuksköterskor köps från Umeå universitet
- Förslag på ökad ersättning för arbete på natten har tagits fram
- Ett arbete är inlett för att inrätta vårdplatser för intermediär vård.